

ZBOROVANJA

Mednarodni seminar »Histoire et mémoire des risques naturels en région de montagne«
Grenoble, Francija, 25.–26. 11. 1999

Evropske Alpe so zaradi naravnih nesreč eno najbolj ogroženih območij na svetu. To velja še toliko bolj zaradi tega, ker so bile njihove doline že sorazmerno kmalu poseljene. Bivanje, življenje in delo v teh pokrajinah je bilo že od nekdaj tesno povezano z naravo in poznavanjem procesov, ki sodelujejo pri nastajanju in preoblikovanju površja. Če so za izredne vremenske in predvsem erozijske pojave sprva krivili zle duhove, vaške posebneže, čarovnice in podobno, pa so že pred nekaj stoletji spoznali, da se je treba tem pojavom prilagajati, ne pa jih izzivati ali se jim celo zoperstavljeni. Ena od značilnosti vseh pojavov, ki jih uvrščamo k naravnim nesrečam, je prav njihovo neredno pojavljanje, kar še posebej velja za tovrstne dogodke izrednega obsega in usodnih posledic. V takem primeru je nepogrešljiv zgodovinski spomin, česar se mnogo bolj kot pri nas zavedajo raziskovalci iz drugih alpskih držav. Dejstvo pa je, da je zaradi večje poseljenosti tam mnogo več naravnih nesreč kakor v Sloveniji, zato lahko s pridom upoštevamo njihove izkušnje tudi sami.

Zato ni naključje, da je Raziskovalni center za zgodovino Italije in alpskih dežel iz Grenobla, ki deluje v okviru tamkajšnje univerze ob podpori Mednarodnega združenja za zgodovino Alp, organiziral seminar o naravnih nesrečah v gorskih pokrajinah. Na seminarju so se zbrali strokovnjaki večine alpskih držav in nekaterih njihovih sosed, pri čemer so prevladovali zgodovinarji in geografi.

Največ predavanj je bilo o različnih virih za zbiranje podatkov o preteklih naravnih nesrečah ter o njihovi današnji uporabnosti in interpretaciji.

Z naravnimi nesrečami je povezana tudi kolektivna zavest prizadetih prebivalcev, vprašanje pa je, kako se spoznanja prenašajo med generacijami. To je nenazadnje odvisno tudi od obsega posledic in višine škode pri posameznem tovrstnem dogodku. Spoznali smo problematiko poplav v Franciji v 18. in 19. stoletju, težave Nizozemcev ob velikih poplavah leta 1953, nesreče s snežnimi plazovi v Sloveniji od leta 1777 dalje, zaznavanja potresne ogroženosti na izbranem območju v francoskih Alpah v 19. stoletju kot tudi pomen zgodovinskih zapisov ob katastrofalnem izbruhu vulkana na Vezuvu in njihovo današnjo vrednost ter uporabnost.

Zanimiva sta bila tudi prispevek o arheoseizmologiji (spoznavanju preteklih potresov s pomočjo arheoloških izkopavanj) in zaključna predstavitev problematike družbene solidarnosti ob naravnih nesrečah v preteklosti ter posledično oblikovanje kriznih komunikacij, upravljanja in pomoči lokalnim skupnostim oziroma prizadetemu območju.

Večina referentov je poudarila tudi neprecenljivo vlogo geografije pri raziskovanju naravnih nesreč, predvsem pri njihovi prostorski razporeditvi in opredelitvi ogroženosti.

Seminar je potekal v prostorih Dofinejskega muzeja. Ta je od leta 1968 v nekdanjem preurejenem samostanu, ki leži v strmih hribu pod mestno trdnjavo nad reko Isere. Ker obvladuje širšo okolico, je eno od najboljših mestnih razgledišč. V njem je stalna razstava o razvoju smučanja v Alpah, v katerem imajo posebno mesto tudi naši bloški smučarji. Zaključek seminarja pa je potekal na grenoblski univerzi in je bil v znamenju podelitve častnega doktorata enemu od ustanoviteljev Mednarodnega združenja za zgodovino Alp (1995) in njegovemu trenutnemu predsedniku Jeanu-Françoisu Bergieru iz Zürichha, ki je tudi sicer predsedoval dvodnevni seminarju o naravnih nesrečah. Geografsko usmerjeni udeleženci smo na koncu morda pogrešali ekskurzijo na katerega od bližnjih, zaradi naravnih nesreč ogroženih območij. Nadomestili pa smo jo z ogledom olimpijskega Grenobla, glavnega mesta francoskega dela Alp in enega od največjih francoskih univerzitetnih in raziskovalnih središč z okrog 50.000 študenti. Grenoble je danes s 155.000 prebivalci deseto največje mestno območje v Franciji, kjer »... je na koncu vsake ulice gora...«, kot je nekoč zapisal pisatelj Henry Beyle (1783–1842), bolj znan pod imenom Stendahl.

Miha Pavšek

Sestanek o vzorčnem projektu »Integralno upravljanje porečja reke Cetine in pripadajočega obalnega območja«

Split, Hrvaška, 14.–15. 1. 2000

Center za regionalne aktivnosti Programa prioritarnih akcij (Priority Actions Programme, PAP) iz Splita je pod pokroviteljstvom Mediteranskega akcijskega plana (Mediterranean Action Plan, MAP) v okviru sodelovanja z Uradom Združenih narodov za okolje (United Nations Environment Programme, UNEP) pripravil 14. in 15. januarja 2000 delovni sestanek v tem dalmatinskem mestu. Tema srečanja je bila integralno upravljanje s porečji in pripadajočimi obalnimi območji.

Poleg izdelovalcev študije in hrvaških strokovnjakov so bili na sestanek povabljeni še predstavniki UNEP-a dr. Takehiro Nakamura, neodvisni glavni svetovalec pri pripravi metodologije dr. Harry Cossis ter po dva predstavnika Albanije in Slovenije kot mejnih morskih držav. Predstavniki Bosne in Hercegovine je bilo več, saj povrni deli porečij na Hrvaškem večkrat segajo na območje sosednje Bosne in Hercegovine.

Center za regionalne aktivnosti je predstavil prvo fazo vzorčnega projekta na porečju reke Cetine (ekološki in socio-ekonomski vidik), v katerem poizkušajo vključiti model integralnega upravljanja. Gre za kompleksno raziskovanje porečja in pripadajočega obalnega območja, kar zahteva interdisciplinarni pristop. Do sedaj so bili v projekt vključeni zlasti hidrologi, oceanologi, geologi, krasoslovci, kemiki, biologi in prostorski planerji. V tej fazi so predstavljene naravne značilnosti porečja, najznačilnejše gospodarske dejavnosti, medsebojni vplivi porečja in obalnega območja, konflikti v porečju ter izkoriščanje naravnih virov.

V porečju reke Cetine s površino okoli 4000 km² in 105 km dolgo reko živi okoli 160.000 ljudi, kar je zaradi posledic vojne skoraj petino manj kot leta 1991.

Najpomembnejši viri v porečju reke Cetine so:

- vodni viri (pet hidroelektrarn),
- mineralne surovine in rudna bogastva (lignit, sadra, mavec, glina in pesek),
- naravna dediščina (geomorfološka dediščina in mokrišča) in
- kmetijske površine (namakanje).

Na obravnavanem območju so poleg depopulacijskih območij tudi večja urbana središča Sinja (reka), Omiša (ustje reke in morska obala) in Makarske (morska obala), ki so poleg otokov Brača, Šolte, Hvara in Visa tudi največji interesenti za uporabo vodnih virov reke in pripadajočega morja z obalo.

Poleg predstavitev Načrtov urejanja povodij v Albaniji in Sloveniji je drugi del sestanka potekal predvsem v iskanju metodoloških rešitev za nadaljnje delo. Ker se je v prvi fazi raziskovalo neusklajeno, bo pri nadaljnjem delu treba upoštevati, da celotno območje predstavlja enoten naravni in funkcijski prostor, zato vse spremembe v porečju vplivajo tudi na obalna območja. Predvsem pa bo nujno preučiti razpoložljive (marsikdaj pomanjkljive) baze podatkov, na podlagi katerih se bodo upoštevale poveza-ve ob upoštevanju administrativnih in političnih delitev prostora.

Podobno kot v Sloveniji je bilo opaziti, da je geografska stroka na tem področju premalo zastopana. Kljub načelnemu soglasju, da bi morali na obravnavano območje in problematiko gledati celovito, torej z geografskega vidika, se je pokazalo, da to dejansko ni enostavno ter da primanjkuje ustrezno usposobljenih raziskovalcev.

Aleš A. Smrekar

Dvajseto zasedanje »United Nations Group of Experts on Geographical Names«

New York, Združene države Amerike, 17.–28. 1. 2000

Organizacija Združenih narodov je v šestdesetih letih začela s sistematičnim urejanjem in standardizacijo zemljepisnih imen. Dejavnosti ekspertne skupine Združenih narodov za standardizacijo

zemljepisnih imen (United Nations Group of Experts on Geographical Names ali krajšano UNGEGN) določa Resolucija številka 4. Ekspertna skupina je skupina strokovnjakov za standardizacijo zemljepisnih imen, ki koordinira in povezuje delo držav članic, spodbuja in oblikuje nacionalne ekspertne skupine za pospeševanje standardizacije zemljepisnih imen, obvešča države članice, nudi tehnično pomoč in podobno. Sprva so delovale le naključno sestavljene skupine strokovnjakov iz različnih držav, na 2. konferenci Združenih narodov za standardizacijo zemljepisnih imen, ki je bila leta 1972 v Londonu, pa je bilo sklenjeno, da naj se ustanovijo regionalne ekspertne jezikovne skupine oziroma jezikovno-geografske enote, tako imenovane *Divisions*, ki so namenjene regionalnemu mednarodnemu sodelovanju na področju standardizacije. Trenutno je 22 takih enot. Ena od njih je tudi Enota za Vzhodno, srednjo in jugovzhodno Evropo ali East, Central and South-East Europe Division, v kateri je bila tudi nekdanja Jugoslavija, sedaj pa v njej deluje njene naslednice, tudi Slovenija, ki je leta 1997 od Madžarske celo prevzela vodenje in koordinacijo te skupine.

Slovenija je leta 1999 v Ljubljani organizirala 15. zasedanje Enote za vzhodno, srednjo in jugovzhodno Evropo, o rezultatih zasedanja pa je morala poročati na 20. konferenci Skupine strokovnjakov Združenih narodov za standardizacijo zemljepisnih imen, ki je bila v palači Združenih narodov v New Yorku.

Zasedanja sem se udeležil kot predsednik Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije. Komisija, ki so sestavljajo strokovnjaki z različnih področij, opravlja naloge nacionalnega telesa za standardizacijo zemljepisnih imen. Financiranje delovanja komisije poteka prek Geodetske uprave Republike Slovenije Ministrstva za okolje in prostora, njen sedež pa je na Geografskem inštitutu Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, kjer je shranjen celoten arhiv o delovanju mednarodnem sodelovanju komisije.

Standardizacija zemljepisnih imen pomeni ugotavljanje in predpisovanje pisne oblike zemljepisnih imen zaradi nacionalnih in mednarodnih interesov. Mednarodna standardizacija zajema vsa zemljepisna imena na Zemlji in imena na zunajzemeljskih objektih našega sončnega sistema, nacionalna standardizacija pa samo zemljepisna imena na ozemlju določene države, ki mora enakopravno upoštevati tudi jezike narodnostnih manjšin, saj naj bi zemljepisna imena odražala objektivno sliko narodnostne pripadnosti prebivalstva. Končni cilj standardizacije je uzakonjanje zemljepisnih imen, ki ustrezajo jezikovnemu izrazoslovju lokalnega prebivalstva, tako da se zemljepisna imena lahko uporabljajo v nacionalnem in mednarodnem sporazumevanju.

Mednarodna dejavnost na področju toponimije, ko jo vodi Organizacija združenih narodov, poteka predvsem na treh ravneh:

- v okviru Konference OZN za standardizacijo zemljepisnih imen, ki pomaga državam članicam in izdaja priporočila,
- v okviru Skupine strokovnjakov Združenih narodov za zemljepisna imena, ki je posvetovalno in izvedensko telo,
- v okviru delovnih skupin (Working groups), ki so imenovane za na primer definicije, podmorske in morske objekte, zunajzemeljske objekte, poenotenje latinizacijskih sistemov za nelatinične pisave, izobraževanje, imenike zemljepisnih imen, avtomatsko obdelavo podatkov, imena držav, publikacije in finance, in
- v okviru jezikovno-geografskih enot, ki so predvsem posvetovalna telesa.

Sodelovanje na konferencah in srečanjih urejajo statuti in pravilniki Združenih narodov, ki od udeležencev zahtevajo pisna pooblastila svojih vladnih organov. Na konferencah ima običajno vsaka sodelujoča država članica svoje nacionalno poročilo. Vsi predstavljeni referati se izdajo v dokumentaciji konference (Report) in predstavljajo uradne listine Organizacije združenih narodov, ki so na razpolago vsem državam članicam. Ker imajo postopki pri standardizaciji zemljepisnih imen včasih tudi politične posledice, so strogo formalizirani in pravno opredeljeni.

20. konference se je udeležilo 165 predstavnikov iz 54 držav, ki so zastopali vseh 22 jezikovno-geografskih skupin, 8 sorodnih organizacij in 7 posebnih delovnih skupin.

Za uvodnimi točkami dnevnega reda so bile na vrsti naslednje vsebine:

- poročila regionalnih jezikovno-geografskih enot,
- poročila ostalih sodelujočih organizacij,
- poročila delovnih skupin,
- srečanje delovne skupine za toponimsko izobraževanje,
- srečanje delovne skupine za toponimske podatkovne zbirke (gazetirje),
- srečanje delovne skupine za toponimsko terminologijo,
- srečanje delovne skupine za romanizacijske sisteme,
- srečanje delovne skupine za imena držav,
- srečanje delovne skupine za publiciranje in finance,
- razprava o toponimskih navodilih za urednike zemljevidov in druge urednike,
- razprava o eksonimih,
- razprava o standardizacija v večjezičnih območjih,
- razprava o arhiviranju in urejanje dokumentov UNGEGN-a,
- uresničevanje resolucij, ciljev in nalog UNGEGN-a,
- o 8. konferenci Združenih narodov za standardizacijo zemljepisnih imen,
- o 21. zasedanju UNGEGN-a,
- o drugih vsebinah,
- sprejetje sklepnega poročila UNGEGN-a.

Po zagotovilih Statističnega oddelka OZN v New Yorku bodo vsi dokumenti UNGEGN-a kmalu dostopni tudi na internetu. V odsotnosti vrste držav iz naše jezikovno-geografske enote sem moral posredovati njihova poročila in v okviru možnosti predstavljati njihove poglede, kar pa je bilo zelo težko in sem se lahko omejil le na pisne vire ali rezultate našega zadnjega srečanja v Ljubljani. Posebej dolga in poglobljena razprava je potekala o novem predlogu romanizacije, ki ga je predlagala Bolgarija. Izoblikoval se je predlog, da naj Bolgarija še enkrat razmisli o svojem predlogu, kar bo predmet poglobljene razprave na naslednjem zasedanju v Berlinu.

Avstrija je izdelala novo verzijo toponimskih navodil in gazetir s približno 7000 imeni. Dostopen bo tudi na zgoščenki. Do leta 2005 bodo ß zamenjal ss, črke ä, ö, ü pa ostajajo nespremenjene. Slovenska imena še vedno zapisujejo po nemškem pravopisu, zato smo odločno protestirali. Rezultat protesta, ki so ga udeleženci podprli, je povabilo, da za revijo Onoma Avstrijske akademije znanosti napišem prispevek in razložim naše poglede na zapisovanje slovenskih zemljepisnih imen.

Italija je pripravila drugo različico toponimskih navodil, popravili so večino napak iz prve. Še vedno pa slovenski jezik označujejo za dialekt. V razpravi, ki se je ob tem razvila, je bil omenjen tudi ladinski jezik. Odločno smo podčrtali, da to ni sprejemljivo in da gre za povsem samostojen knjižni jezik, ki pa seveda ima v konkretnem geografskem območju narečne oblike z vsemi značilnostmi samostojnega jezika.

Dobil sem vrsto koristnega kartografskega gradiva (Estonija, Kitajska, Ciper), toponimskih navodil in najrazličnejše druge informacije. Še posebej pomembna so številna nova toponimska navodila in gazetir Grčije. Za mednarodno rabo je pomembno izdajanje tako imenovanih »concise« (kratkih zgoščenih) gazetirjev, ki zajemajo zemljepisna imena do merila približno 1 : 1.000.000. Bilo bi zelo koristno, če bi tak gazetir izdelali tudi v Sloveniji in mu dodali najnovejšo karto upravne ureditve.

Grki še vedno odločno protestirajo proti uporabi imena Makedonija in ob vsaki priložnosti opozarjajo na uradno ime v Organizaciji združenih narodov: Nekdanja jugoslovska republika Makedonija. Zanimivo je, da so v neformalnem pogovoru povedali, da bi se zadovoljili z imenom Nova Makedonija.

Predstavljena je bila še četrta različica terminološkega slovarja, vendar se le v nekaj manjših podrobnostih razlikuje od prejšnje, ki smo jo v Sloveniji že vgradil v nastajajoč geografski terminološki slovar.

O dogajanju na konferenci sem poročal tudi naši misiji pri Združenih narodih, gospodu Danilu Türku, in Ministrstvu za zunanje zadeve.

Leta 2001 bo v Ljubljani 16. konferenca naše jezikovno-geografske enote, leta 2002 pa naslednje, 21. zasedanje UNGEGN-a v Berlinu. Predvidoma bo v Ljubljani leta 2001 tudi srečanje delovne skupine UNGEGN-a za toponimske podatkovne zbirke (gazetirje).

Milan Orožen Adamič

Četrta letna delavnica »EIONET Land Cover«

Praga, Češka, 10.–12. 4. 2000

V okviru Evropske okoljske agencije (European Environment Association) je bila med 10. in 12. aprila četrta letna delavnica EIONET-a (European Environment Information and Observation Network) za tematski center Pokrovnost tal (Land cover). Na delavnici ali bolje rečeno delavnem srečanju predstavnikov tematskih centrov iz evropskih držav so bili v ospredju trije sklopi:

- prispevki PTL/LC (Phare topic link/Land cover) k razvoju podatkovne mreže pokrovnosti tal,
- poročila in izmenjava mnenj o projektih na temo pokrovnost tal, izdelanih na podlagi podatkovne baze CLC (Corine Land Cover),
- organizacijski, tehnični in finančni načrti za izdelavo obnovljene in izboljšane podatkovne baze pokrovnosti zemljišč CLC 2000.

Ker predvidevam, da večini geografov in tudi ostalih bralcev Geografskega vestnika predstavljena vsebina ni najbolj poznana, naj jo v nadaljevanju na kratko osvetlim.

Evropska okoljska agencija ima za posamezna okoljska področja tako imenovane tematske centre (ETC). Na ravni posameznih držav se ta področja koordinirajo v razmerju do Evropske okoljske agencije s pomočjo nacionalnih središč (National focal point, NFP), ki so navadno pod okriljem ustreznega državnega ministrstva. Podobno kot pri priključevanju srednjih, vzhodnih in jugovzhodnih evropskih držav k Evropski zvezi so nekatere od teh držav vključene v Evropsko okoljsko agencijo prek PTL-ja (Phare topic link), ki se financira iz projekta Phare.

Tako imenovane Phare države znotraj Evropske okoljske agencije imajo PTL za naslednja okoljska področja:

- kakovost zraka (air quality),
- zračne emisije (air emissions),
- kopenske vode (inland waters),
- pokrovnost tal (land cover) in
- varovanje okolja (nature conservation).

Stalne članice pa imajo poleg že naštetih področij še tematske centre za:

- morje in obalo (marine and coast),
- prsti oziroma tla (soil),
- odpadki (waste) in
- katalog podatkovnih baz (catalogue of data sources).

Evropska okoljska agencija se bo v bodoče reorganizirala in od leta 2001 bo predvidoma tudi Slovenija njena enakopravna članica, torej prej kot bo postala članica Evropske zveze. Trenutno sta v Evropske tematske centre (ETC) vključena le predstavnika dveh slovenskih ustanov: predstavnik Vodnogospodarskega inštituta za področje kopenskih vod in avtor tega prispevka kot predstavnik Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU za področje pokrovnosti tal.

V sodelovanju z Anito Pirc Velkavrh z Ministrstva za okolje in prostor sva opravila več nalog za potrebe PTL/LC, torej pokrovnost tal. Pripravila sva vprašalnik o organizacijah s področja držav Phare, ki izvajajo projekte s področja pokrovnosti tal, o njihovem poznavanju podatkovne baze Corine Land Cover ter o poznavanje drugih pokrovnostnih podatkovnih baz. Vprašalnik sva analizirala tako, da bo podatke možno objaviti na spletnih straneh EIONET-a, ki ima zelo pomembno vlogo znotraj Evropske okoljske agencije, saj že omogoča izmenjavo podatkov, mnenj, publikacij, poročil in drugega s področja okolja. Spletno stran lahko obiščete na naslovu <http://nfp-si.eionet.eu.int>.

Podatkovna baza Corine land Cover naj bi bila osnovna digitalna baza podatkov pokrovnosti zemljišč v državah članicah Evropske okoljske agencije. Vhodni podatki so slike satelita Landsat TM, merilo kartiranja je 1 : 100.000, velikost najmanjše površine kartiranja je 25 hektarov, pozna pa kar 44 razredov pokrovnosti v treh ravneh. Za območje Slovenije je bila leta 1998 izdelana karta na osnovi ortorektificiranih satelitskih slik iz leta 1995 in 1996.

Večina udeležencev delavnice, zastopane so bile tako države članice Evropske okoljske agencije kot tudi pridružene članice ali države Phare, smo si bili enotni, da je podatkovna baza Corine Land Cover ustrezna za analizo podatkov na evropski ravni. Manj primerna je na nižjih ravneh, saj zaradi slabe ločljivosti (najmanjša površina kartiranja je 25 hektarov; v Sloveniji je nekoliko boljša, 20 hektarov), predvsem na območjih heterogene rabe zemljišč, podatki niso natančno razvidni, saj padejo v enega od mešanih razredov. Morda je Slovenija s svojimi reliefnimi in poselitvenimi značilnostmi še najbolj izrazit primer, kjer je Corine Land Cover manj primeren za študije na državni, še manj pa na regionalni ali celo lokalni ravni.

Naslednja pomanjkljivost sedanje baze podatkov je starost podatkov. V večini držav so uporabili slike s konca osemdesetih let, zato so podatki že marsikje zastareli. Seveda je analiza satelitskih slik še vedno povezana z velikimi denarnimi sredstvi, kar je za manj bogate države pomembno omejevalno dejstvo.

Zaradi zgoraj naštetih in še nekaterih pomanjkljivosti sedanje pokrovnostne baze podatkov CLC, pa tudi zaradi nadgradnje podatkovne baze in periodičnega spremljanja stanja, Evropska okoljska agencija že pripravlja CLC 2000, ki naj bi bila izdelana iz satelitskih posnetkov iz leta 2000 in dokončana do sredine leta 2001. Ločljivost satelitske slike bo izboljšana na 25 m, končne karte pa na 100 m. Upoštevana bo vsaka sprememba pokrovnosti, večja ali enaka 5 ha. Bazo naj bi obnavljali vsake tri leta, stroški pa naj bi se zmanjšali s 6 EUR na km² za CLC 1990 na 3 EUR na km² za CLC 2000. Načrta za izdelavo CLC 2000 za države Phare in s tem tudi za Slovenijo še ni, ve pa se že, da bo polovico stroškov morala kriti vsaka država sama. Verjetno pa se bo prav pri tej postavki v marsikateri državi zataknilo ...

Za konec naj povem še to, da smo Slovenijo v Pragi zastopali trije predstavniki, poleg mene še Anita Pirc Velkavrh z Ministrstva za okolje in prostor ter Daniela Šabić s Statističnega urada Republike Slovenije.

Franci Petek

Političnogeografski kongres »Politična geografija v 21. stoletju – razumeti prostorsko stvarnost in (u)videti prihodnost«

Gorica in Portorož, 24.–27. 5. 2000

Mednarodna geografska zveza (IGU) in njena Komisija za mednarodno karto sveta (ustrezneje Komisija za politično geografijo) sta Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani poverili organizacijo letnega mednarodnega političnogeografskega posveta. Zveza geografskih društev Slovenije in zgoraj omenjena ustanova sta oblikovali naslov prireditve »Politična geografija v 21. stoletju – razumeti prostorsko stvarnost in (u)videti prihodnost« oziroma »Political Geography in the 21st Century: Understanding the Place – Looking Ahead« in k sodelovanju oziroma izvedbi povabili še hrvaške (Hrvatsko geografsko društvo) in italijanske geografe (Universita degli Studi, Trieste). Posvet je potekal med 24. in 27. majem 2000 na dveh lokacijah v Sloveniji in zamejstvu (v Gorici in Portorožu) ter na terenu (Gorica–Nova Gorica–Podklošter–Trbiž–Portorož, Piranski zaliv). Strokovna postkonferenčna ekskurzija v Bosno in Hercegovino ter na Hrvaško (Ljubljana–Sarajevo–Mostar–Knin–Ljubljana) je nadaljevala delo še štiri dni. Posvet so ob tu podpisanim predsedniku organizacijskega odbora sooblikovali še dr. Maria Paola Pagnini, profesorica tržaške univerze, dr. Mladen Klemenčič, glavni urednik hrvaškega Leksikografskega zavoda v Zagrebu, dr. Milan Bufon, raziskovalec in docent Znanstveno-raziskovalnega središča v Kopru in mag. Igor Jurinčič, sodelavec Turistice, Visoke šole za turizem iz Portoroža.

FOTO COLOR LABORATORIJ, PORTOROŽ

Udeleženci političnogeografskega posveta v Portorožu.

Glede na strokovno prestižnost posveta in predvideno odmevnost v javnosti je Oddelek za geografijo oziroma Znanstveni inštitut Filozofske fakultete že spomladi leta 1999 najavil prireditev in ji namenil lastna sredstva za celostno podobo, koordinacijo in tisk prvega vabila (v angleščini), kjer je navedel razloge za organizacijo posveta in cilje, ki si jih je kongres zastavil. Alpsko-jadranski prostor je bil, skupaj s sosednjim balkanskim, tradicionalno in dolgoletno območje napetosti («železna zavesa») in konfrontacij (1. svetovna vojna), zaradi česar si je organizator posveta postavil naslednje smernice:

- opredeliti sodobno političnogeografsko teorijo iz evropske perspektive,
- predvideti posledice evropskega združevanja in širitve Evropske zveze,
- postaviti geopolitične temelje za bodočo »skupno evropsko hišo«,
- analizirati svetovne demografske trende in opredeliti migracijske tokove v Evropi,
- raziskati sedanje in predvidene politične in ekonomske trende v vzhodni/srednji Evropi, vključno z območjem Balkana,
- preveriti uspešnost prekmejnega sodelovanja, še posebej v okvirih številnih Evroregij,
- prostorsko analizirati postkomunistično politično podobo, s posebnim oziroma na volilne trende in civilno družbo,
- obravnavati etničnogeografske vsebine in položaj evropskih manjšin ter oblikovanje nacionalne teritorialne identitete,
- raziskati sovpadanje političnogeografskih vsebin oziroma problematike s turističnimi migracijskimi tokovi,
- preučiti zgodovino oziroma zgodovinsko determiniranost politične geografije v 20. stoletju, opredeliti njen sedanji položaj in pomen ter zastaviti smernice za političnogeografska raziskovanja v 21. stoletju.

Za posvet se je prijavilo 86 znanstvenikov iz 20 držav sveta (Avstrija, Belgija, Češka, Egipt, Francija, Hrvaška, Irsko, Italija, Izrael, Južna Afrika, Madžarska, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Romunija, Rusija, Slovenija, Švica, Velika Britanija in Združene države Amerike). V tem številu niso zajeti ugled-

ni italijanski in slovenski politiki ter znanstveni in pedagoški delavci, ki so posvet pozdravili, kakor tudi ne okrog 30 študentov ljubljanske univerze, ki jim je politična geografija študijska usmeritev. Ob upoštevanju novinarjev in drugih zainteresiranih poslušalcev se je posveta udeležilo okrog 150 oseb. Referati so bili razporejeni v štiri plenarna zasedanja, na katerih so prednostno nastopili vabljeni predavatelji in prireditelji posveta, ter po desetih konkurenčnih tematskih sekcijah. 38 referentov je nastopilo v sekcijah, ki so bile izključno v domeni organizatorja, Oddelka za geografijo Filozofske fakultete, 23 referentov pa je predstavilo svoje prispevke v sekcijah, ki sta jih deloma promovirali in organizirali Ljudska univerza iz Trsta in Znanstveno-raziskovalno središče iz Kopra. Plenarna zasedanja so podrobneje obdelala naslednje vsebine:

- razumevanje političnogeografske preteklosti,
- alpsko-jadranski prostor,
- nova Evropa,
- vizija (političnogeografskega) znanstvenega dela v 21. stoletju.

Med neke vrste plenarno zasedanje lahko uvrščamo tudi ekskurzijo po avstrijsko-italjansko-slovenski tromeji, kjer je organizator, ob sodelovanju gostiteljev, uspel opozoriti na uspešne projekte čezmejnega sodelovanja. Prav tako lahko v to skupino predstavitev štejemo tudi ekskurzijo po Piranskem in Tržaškem zalivu, kjer je bilo ob pomoči italijanskih (dr. M. Antonsich) in hrvaških (dr. M. Klemenčič) kolegov moč nakazati različne možne rešitve tozadavnega slovensko-hrvaškega mejnega spora. Konkurenčne, panelne seje so obdelale naslednje aktualne političnogeografske teme:

- Istra – most med narodi (geopolitika Italije v razmerju do srednje in vzhodnoevropskih držav, (dvakrat)),
- srednja in jugovzhodna Evropa,
- geografija demokracije,
- sodobni evro-azijski geopolitični problemi,
- mejni spori in možne rešitve,
- evropska geopolitika,
- meje in obmejna območja v novem tisočletju (dvakrat),
- geografija globalizacije.

Vsebine, ki so jih posamezniki predstavili, so bili večinoma rezultat dolgoletnega raziskovalnega dela. Vodilni svetovni politični geograf in avtor številnih učbenikov in strokovnih razmišljanj dr. Peter Taylor je, na primer, predstavil raziskavo, s katero se ukvarja že 18 let in je z njo želel pokazati pot za novo, sodobnejšo ureditev sveta. Večstoletno funkcijo nacionalne države naj bi (ponovno) nadomestila/zamenjala mesta in njihova vplivna območja. Drugi referenti so prednostno prikazali aktualno stanje njihovih trenutnih raziskav, mlajši znanstveniki pa so poročali o lastnih disertacijah.

Organizator namerava v začetku leta 2001 izdati zbornik izbranih referatov, naravnanih na prostor srednje in jugovzhodne Evrope. Organizator je prejel ponudbo dr. Davida Newmana, urednika revije *Geopolitics*, da v omenjeni reviji objavi prispevke, ki zadevajo evro-azijski prostor, posebno Bližnji vzhod. Večja založniška hiša je izrazila željo po objavi tem, ki zadevajo globalizacijo, v posebnem zborniku oziroma knjigi. Predsednik organizacijskega odbora je prejel tudi ponudbo urednika dr. H. van der Wustena, da kot gostujoči urednik uredi enega od zvezkov revije *GeoJournal* na temo Nova Evropa.

Anton Gosar